

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS ŠIAULIŲ APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2024 m. lapkričio 22 d. Nr. 21RE3-182 (AG3-172/24-2024)
Šiauliai

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Šiaulių apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Giedriaus Jakubėno (posėdžio pirmininkas ir pranešėjas), Vaidos Jokubauskaitės, Danutės Kulikauskienės ir Svetlanos Sinkevičienės, Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos J. G. skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

pareiškėja J. G. (toliau – ir Pareiškėja) 2024 m. spalio 22 d. pateikė skundą (b. l. 1-2) Lietuvos administracinių ginčų komisijai skundą, iš kurio turinio galima suprasti, kad Pareiškėja siekia, jog būtų panaikintas Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Atsakovė arba Agentūra) Sprendimų kontrolės skyriaus 2024 m. rugsėjo 23 d. sprendimas Nr. STS-4706 „Dėl individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio“ (toliau – Sprendimas).

Pareiškėja skunde apibūdina savo sveikatos būklę. Nurodo, kad (duomenys neskelbtini) serga nuo 9 metų. Stebisi Agentūros pozicija, kad, pasak Pareiškėjos, jai nenustatytas (duomenys neskelbtini). Pažymi, kad kasdien naudoja sauskelnes, ypatingai būsenos, Pareiškėjos įvardinamos kaip komos, metu, kuomet, kaip galima suprasti iš Pareiškėjos, ji šlapinasi nevalingai. Taip pat Pareiškėja nurodo, jog ji yra apakusi 33 metus, dėl (duomenys neskelbtini) nevaldo galūnių. Pareiškėja teigia, jog ji beveik neturi dantų, nevaikščioja, jai „negerai su širdimi“. Pasak Pareiškėjos, ji nuo 2005 m. patyrė 928 komas. Patiriamų komų metu, kaip galima suprasti, Pareiškėja būna nesąmoninga, todėl jai dažnai kyla atitinkamas pavojus – 19 kartų buvo „užsidegusi“, patirti įvairūs lūžiai (stuburo, kairės rankos ir kojos, šonkaulių) ir kūno sumušimai, sutrenkta galva (pateikia sužalojimų patyrimo aplinkybes).

Skunde taip pat teigiama, kad Pareiškėja neturinti jokios pagalbos, gyvenanti visiškai viena, jai nustatytas 95 procentų nedarbingumas, ji neturinti nei slaugos, nei priežiūros.

Skunde Pareiškėja reikalauja jai skirti slaugą ir, esant neaiškumams, sprendimą prašo priimti pačiai Pareiškėjai dalyvaujant.

Atsakovė atsiliepimu su Pareiškėjos skundu nesutinka ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio vertinimo atsiliepime (b. l. 14-16) pirmiausia pažymima, kad Pareiškėjos individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis (toliau – ir kompensacijos poreikis) buvo vertinamas 2024 m. balandžio 16 d. – gegužės 3 d. Agentūros Šiaulių II teritoriniame skyriuje (toliau – ir Agentūros TS), kuris Pareiškėjai nustatė III lygio kompensacijos poreikį neterminuotai nuo 2024 m. balandžio 16 d.

Nurodo, kad nesutikdama su Agentūros TS priimtu sprendimu, Pareiškėja kreipėsi į Agentūros direktorių dėl pakartotinio kompensacijos poreikio nustatymo. Išvardina teisės aktus, pagal kuriuos Agentūros Sprendimų kontrolės skyrius (toliau – SKS) yra įgaliotas priimti atitinkamus sprendimus ir kurių pagrindu priėmė skundžiamą Sprendimą. Priimtu Sprendimu paliktas galioti nepakeistas TS sprendimas.

Atsiliepime pateikiamas vertinimas, kad skunde išdėstyta tik Pareiškėjos subjektyvi nuomonė, nauji įrodymai nepateikti.

Pažymi, kad asmens kompensacijos poreikis vertinamas vadovaujantis Individualios pagalbos teikimo, lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikių nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. A1-765/V-1530 „Dėl Individualios pagalbos teikimo, lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikių nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Tvarkos aprašas), jo priedais.

Vadovaujantis Tvarkos aprašo 16 punktu, individualios pagalbos kompensacijos poreikis nustatomas kompleksiškai vertinant bazinį funkcionavimo lygmenį (Tvarkos aprašo 1 priedas „Bazinio funkcionavimo lygmens nustatymo kriterijų sąrašas“, toliau – Kriterijų sąrašas) ir individualios pagalbos poreikį, užpildant individualios pagalbos poreikio klausimyną (toliau – Klausimynas) (Dalyvumo lygio nustatymo kriterijų ir tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. A1-78/V-179 „Dėl Dalyvumo lygio nustatymo kriterijų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“, 3 priedas).

Apibūdina kompensacijos poreikio lygius pagal Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo (toliau – Įstatymas) 20 straipsnį.

Išvardina diagnozes pagal Tarptautinės statistinės ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacijos dešimtojo pataisyto ir papildyto leidimo „Sisteminis ligų sąrašas“ (Australijos modifikacija, TLK-10-AM) (toliau – TLK-10-AM) kodus, kurios buvo vertinamos vertinant Pareiškėjos kompensacijos poreikį (2024 m. balandžio 16 d. VŠĮ Alytaus poliklinikos siuntimo į Agentūrą (toliau – siuntimas į Agentūrą) duomenimis): (duomenys neskelbtini).

Atsakovė pažymi, kad Agentūros teritoriniai skyriai ir Agentūros SKS, vertindami kompensacijos poreikį, vadovaujasi gydymo įstaigos pateiktu siuntimu, prie jo pridėtais mediciniais dokumentais, pagrindžiančiais asmeniui diagnozuotą sveikatos funkcijos sutrikimą. Akcentuoja, kad Agentūra nėra gydymo įstaiga, todėl negali asmenims diagnozuoti susirgimų, keisti gydančių specialistų nustatytų diagnozių ar spręsti kitokius, su gydymo procesu susijusius klausimus. Už siuntimo į Agentūrą teisingumą atsako asmenį gydantis gydytojas, už konkrečios konsultacijos išvados teisingumą – ją suteikęs gydytojas specialistas.

Paaiškina, kad Agentūros SKS, kaip ir Agentūros TS, vertindamas Pareiškėjos kompensacijos poreikį, vadovavosi Kriterijų sąrašo 22 punktu (taikomas, kai diagnozuojamas regėjimo sutrikimas, kai geriau matančios akies regėjimo aštrumas su korekcija lygus arba mažesnis nei 0,03) ir nustatė 30 balų bazinio funkcionavimo lygmenį. Remiantis turimais duomenimis, asmeniui nustatytas abiejų akių aklumas. Minėtą sveikatos būklę patvirtina 2022 m. gegužės 25 d. ir 2023 m. gruodžio 12 d. gydytojo oftalmologo konsultacijų ir siuntimo į Agentūrą duomenys.

Teigia, kad vertinant kompensacijos poreikį, Kriterijų sąrašo 9 punktą (taikomas, kai diagnozuojama lėtinė inkstų liga (IV–V stadija), gydoma dializėmis, arba būklė po inkstų transplantacijos, kai taikomos dializės), kuris vertinamas 20 balų bazinio funkcionavimo lygmeniu, negalėjo būti taikomas, kadangi, asmeniui diagnozuota (duomenys neskelbtini) (IV stadija), tačiau duomenų, kad būtų taikomas gydymas dializėmis nėra ir tai neatitinka minėtos nuostatos dispozicijos reikalavimų.

Taip pat Atsakovė pažymi, kad Pareiškėjai nėra diagnozuotų ligų arba būklių, atitinkančių žemesnių verčių kitų Kriterijų sąrašo punktų reikalavimus.

Paaiškina, kad pagal Tvarkos aprašo 27 punktą, jei asmens sveikatos būklė atitinka daugiau nei vieną bazinį funkcionavimo lygmens kriterijų, nurodytą Bazinio funkcionavimo lygmens nustatymo kriterijų sąrašo (1 priedas), vertinama pagal kriterijų, kuris numato mažesnę balų skaitinę vertę. Pasak Atsakovės, šis teisinis reglamentavimas suponuoja, kad nustatant kompensacijos poreikį taikomas tik vienas kriterijus, atitinkantis sunkiausią klinikinę patologijos pasireiškimo formą, gretutinės ligos nesumuojamos.

Taip pat Atsakovė paaiškina, kad nustatant kompensacijos poreikį pildomas Klausimynas, kuriame įvertinamas asmens individualios pagalbos poreikis įvairiose asmens gyvenimo srityse bei aplinkos veiksnių įtaka asmens savarankiškumui ir nustatomas individualios pagalbos poreikio mastas balais. Vadovaujantis Tvarkos aprašo 29 punktu, užpildytame Klausimyne nurodytų balų suma prilyginama asmens savarankiškumo koeficientams.

Tvarkos aprašo 33 punktas reglamentuoja, kad nustatant kompensacijos poreikį, bazinio funkcionavimo lygmens kriterijui priskirtas balas dauginamas iš individualios kompensacijos poreikio koeficiento ir gautas balų skaičius prilyginamas individualios kompensacijos poreikio lygiui.

Tvarkos aprašo 18.2.2 punktas reglamentuoja, kad Agentūros teritorinis skyrius senatvės pensijos amžių sukakusiam asmeniui, neturinčiam nedarbingumo pažymėjimo, raštu kreipiasi į asmens nuolatinės gyvenamosios vietos savivaldybės administraciją dėl klausimyno užpildymo. Savivaldybės administracijos direktoriaus paskirtas darbuotojas ar asmens nuolatinės gyvenamosios vietos savivaldybės seniūnijos darbuotojas ar socialinių paslaugų įstaigos socialinis darbuotojas, pildydamas klausimyną senatvės pensijos amžių sukakusiam asmeniui, per 10 darbo dienų nuo Agentūros kreipimosi dėl klausimyno užpildymo (Tvarkos aprašo 20 punktas), raštu pateikia užpildyto, asmens ir savivaldybės administracijos direktoriaus paskirto darbuotojo ar asmens nuolatinės gyvenamosios vietos savivaldybės seniūnijos darbuotojo ar socialinių paslaugų įstaigos socialinio darbuotojo pasirašyto klausimyno kopiją Agentūrai (Tvarkos aprašo 20.2 papunktis). Nurodo, kad nagrinėjamu atveju Klausimynas Agentūroje buvo gautas 2024 m. balandžio 22 d., užpildyto Klausimyno balų suma yra 151. Pagal Tvarkos aprašo 29.2 papunktį, kai klausimyno balų suma yra 149-180 balai, ji prilyginama koeficientui 0,8. Pritaikius minėtą asmens savarankiškumo koeficientą nustatyta 24 balų suma (30 balų x 0,8).

Vadovaujantis Tvarkos aprašo 33.3 papunkčiu, kai kompensacijos poreikis yra įvertintas 24 balais, asmeniui nustatomas trečiojo lygio individualios pagalbos kompensacijos poreikis.

Papildomai pažymi, kad Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos buvo reorganizuota ir nuo 2024 m. sausio 1 d. jos teises ir pareigas perėmė Agentūra, kuriai pradėjus naują veiklą nuo 2024 m. sausio 2 d. buvo keičiama ir jos dokumentų valdymo bendroji informacinė sistema (DBSIS) ir susiduriama su dideliais techniniais trukdžiais. Taip pat pateikia nuomonę, kad, atsižvelgiant į ženkliai išaugusį gaunamų skundų ir kitų užklausų skaičių, įvykus negalios reformai, Agentūros SKS teisės aktais nustatytos pareigos, t. y. per įstatymų nustatytus terminus atlikti administracinę procedūrą ir informuoti asmenį ar jo atstovą apie priimtą sprendimą, neišlaikymas nelaikytinas esminiu procedūros pažeidimu, nes asmens teisių apimtis dėl to nesikeitė.

Atsakovė pabrėžia, kad individualių administracinių aktų teisėtumo bylose pareiškėjas savo reikalavime turi aiškiai nurodyti konkrečius teisės akto straipsnius (jų dalis) ar punktus, kurie, priimant ginčijamą sprendimą, buvo pažeisti ar netinkamai taikyti. Be to, skunde turi būti nurodomi aiškūs ir nuoseklūs teisiniai motyvai, pagrindžiantys pareiškėjo abejonę dėl kiekvieno konkrečiai nurodyto ginčijamo teisės akto (jo dalies) straipsnio (jo dalies) ar punkto, kurio atitiktimi konkrečiai nurodytoms teisinio reguliavimo nuostatomis ar teisės principams pareiškėjas abejoja. Atsakovė pozicionuoja, kad Pareiškėja savo reikalavimą grindžia išimtinai subjektyviu teisės aktų ir medicininių dokumentų vertinimu; kad Pareiškėja, argumentuodama, jog jai netinkamai nustatytas kompensacijos poreikis, nesiremia teisės normų nuostatomis, nepateikia jokių įrodymų, pagrindžiančių šio reikalavimo teisėtumą ir pagrįstumą. Atsakovės vertinimu, Pareiškėjos argumentai, kad jai kompensacijos poreikis buvo nustatytas netinkamai, nelaikytinas teisiškai reikšmingu ir skundas atmetinas.

Skundas tenkintinas.

Ginčas šioje administracinėje byloje kilo dėl Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (minėta, Agentūra arba Atsakovė) Sprendimų kontrolės skyriaus (minėta, SKS) 2024 m. rugsėjo 23 d. sprendimo Nr. STS-4706 „Dėl individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio“ (minėta, Sprendimas), kuriuo paliktas galioti Agentūros Šiaulių II teritorinio skyriaus (minėta, Agentūros TS) 2024 m. gegužės 3 d. sprendimas Nr. STS-4428 „Dėl individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio“ (toliau – TS sprendimas), nustatantis III lygio individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikį Pareiškėjai neterminuotai nuo 2024 m. balandžio 16 d., teisėtumo.

Byloje esančiais rašytiniais įrodymais nustatyta, kad Pareiškėjai 2024 m. balandžio 16 d. VšĮ Alytaus poliklinikos šeimos gydytoja išrašė siuntimą į Agentūrą (minėta, siuntimas į Agentūrą, b. l. 48-52). Siuntime nurodytos diagnozės pagal TLK-10-AM kodus: (duomenys neskelbtini).

Agentūros TS sprendimu Pareiškėjai nustatė III lygio individualios pagalbos kompensacijos poreikį (minėta, kompensacijos poreikis) neterminuotai nuo 2024 m. balandžio 16 d. (b. l. 28-29).

Pareiškėja 2024 m. birželio 11 d. pateikė Agentūrai skundą (b. l. 30-31) dėl TS sprendimo. Skundą grindė savo sveikatos būklės apibūdinimu, patiriamais savarankiškumo apribojimais, reikalavo skirti žemesnio lygio kompensacijos poreikį.

Nagrinėdama Pareiškėjos skundą dėl TS sprendimo, Atsakovė 2024 m. rugsėjo 23 d. užpildė „Individualios pagalbos teikimo, lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikių akta“ Nr. SP – 4238 (b. l. 37-41).

SKS Sprendimu Agentūra nustatė Pareiškėjai III lygio individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikį ir nusprendė Agentūros TS sprendimo nekeisti.

Pareiškėja nesutikimą su Agentūros Sprendimu iš esmės grindžia tuo, kad jos sveikatos būklė ir esami sutrikimai buvo įvertinti netinkamai. Pareiškėja tvirtina, kad pagal esamą sveikatos būklę jai turėtų būti nustatytas kito lygio kompensacijos poreikis.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (toliau – VAĮ), Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymas (minėta, Įstatymas, aktuali redakcija nuo 2024 m. sausio 1 d.), Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. A1-765/V-1530 „Dėl Individualios pagalbos teikimo, lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikių nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Individualios pagalbos teikimo, lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikių nustatymo tvarkos aprašas (minėta, Tvarkos aprašas, aktuali redakcija, galiojusi nuo 2024 m. sausio 1 d. iki 2024 m. liepos 4 d.).

Įstatymo 2 straipsnio 10 dalyje pateikiamas individualios pagalbos poreikio apibrėžimas – tai asmens su negalia poreikis, atsirandantis dėl jo negalios ir (ar) aplinkos veiksnių, trukdančių jam būti savarankiškam atliekant kasdienę veiklą.

Įstatymo 20 straipsnyje nurodyta, kad asmeniui, kuriam dėl riboto savarankiškumo reikalinga kito asmens pagalba ir (ar) slauga, gali būti nustatomas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis.

Pagal Įstatymo 20 straipsnio 2 dalies nuostatas, atsižvelgiant į asmenų savarankiškumo laipsnį, sąlygotą negalios, išsivysčiusios dėl negrįžtamų organizmo funkcijų sutrikimų, gali būti nustatytas atitinkamas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio lygis, t. y. 1) pirmas lygis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl ilgalaikio ir (ar) negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, dėl kurios asmuo yra visiškai nesavarankiškas, negeba orientuotis ir (ar) judėti, ir jam reikalinga nuolatinė kito asmens pagalba ir (ar) slauga; 2) antras lygis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl ilgalaikio ir (ar) negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, dėl kurios asmuo turi didelių savarankiškumo, galimybės orientuotis ir (ar) judėti sunkumų, dėl kurių jam reikalinga kito asmens pagalba ir (ar) slauga nuo 6 iki 10 valandų per parą; 3) trečias lygis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl ilgalaikio ir (ar) negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, dėl kurios asmuo turi vidutinių savarankiškumo ir dalyvavimo visuomeniniame gyvenime sunkumų, dėl kurių jam reikalinga kito asmens pagalba nuo 4 iki 6 valandų per parą; 4) ketvirtas lygis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl ilgalaikio ir (ar) negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, dėl kurios asmuo turi nedidelių savarankiškumo ir dalyvavimo visuomeniniame gyvenime sunkumų, dėl kurių jam reikalinga kito asmens pagalba ne ilgiau kaip 4 valandas per parą. Įstatymo to paties straipsnio 4 dalyje apibrėžiami individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio nustatymo terminai.

Tvarkos aprašo 16 punkte nurodyta, kad individualios pagalbos kompensacijos poreikis nustatomas kompleksiskai vertinant asmens bazinį funkcionavimo lygmenį ir individualios pagalbos poreikį; nustatant individualios pagalbos kompensacijos poreikį, pildomas Agentūros direktoriaus patvirtintos formos Kompensacijų poreikio vertinimo aktas (toliau – Kompensacijų poreikio vertinimo aktas).

Pagal Tvarkos aprašo 18.3 papunktyje įtvirtintą reglamentavimą, kompensacijos poreikio vertinimo metu vertinami duomenys, pateikti klinikiniuose elektroniniuose dokumentuose arba siuntime į Agentūrą bei mediciniuose dokumentuose ir pildomas Kompensacijų poreikio vertinimo aktas. Tvarkos aprašo 54 punkte taip pat apibrėžta, kad pakartotinis kompensacijos poreikio vertinimas, kai jis atliekamas pagal asmens skundą dėl teritorinio skyriaus sprendimo, atliekamas remiantis tik tais dokumentais ir (ar) informacija, kuri Agentūrai buvo pateikta arba Agentūros turėjo būti surinkta priimant skundžiamą sprendimą.

Nustatant individualios pagalbos kompensacijos poreikį, bazinio funkcionavimo lygmens kriterijui priskirtas balas dauginamas iš individualios pagalbos kompensacijos poreikio koeficiento ir gautas balų skaičius prilyginamas individualios kompensacijos poreikio lygiui (Tvarkos aprašo 33 punktas).

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) yra nurodęs, jog administraciniai teismai (šiuo atveju – Komisija) turi ribotą kompetenciją sprendžiant specialių mokslo žinių reikalaujančius medicinos srities klausimus ir teismas (Komisija) nėra kompetentingas spręsti, ar medicininių kriterijų vertinimą Agentūra atliko pagal realią pareiškėjo sveikatos būklę. Teisėjų kolegija yra pažymėjusi, kad teismas (Komisija) yra kompetentingas patikrinti, ar nebuvo pažeistos teisės aktų nuostatos, <...>, o taip pat, ar priimant ginčijamą aktą buvo laikytasi procedūrinių taisyklių, ar atsakovas veikė savo kompetencijos ribose (LVAT 2019 m. lapkričio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1252-822/2019). Specialių mokslo žinių reikalaujantis medicinos srities klausimų sprendimas (diagnozių teisingumas ir pan.) nepatenka į administracinio teismo (Komisijos) kompetencijos ribas (LVAT 2013 m. kovo 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-502-22/2013).

Nagrinėjamu atveju ginčo esmę sudaro Atsakovės atliktas vertinimas nustatant Pareiškėjos kompensacijos poreikį.

Sprendime nurodoma, kad vertindama Pareiškėjos bazinio funkcionavimo lygmenį vertino siuntime į Agentūrą nurodytas diagnozes ir taikė pagrindinę diagnozę (kuri numato mažiausią skaitinę vertę balais ir daro didžiausią įtaką), atitinkančią Kriterijų sąrašo 22 punktą – „Regėjimo sutrikimas, kai geriau matančios akies regėjimo aštrumas su korekcija lygus arba mažesnis nei 0,03“.

Tvarkos aprašo 27 punkte nurodyta, kad jei asmens sveikatos būklė atitinka daugiau nei vieną bazinį funkcionavimo lygmens kriterijų, nurodytą Kriterijų sąrašo, vertinama pagal kriterijų, kuris numato mažesnę balų skaitinę vertę. Byloje esančiais rašytiniais įrodymais nustatyta, kad siuntime į Agentūrą nurodyta septyniolika diagnozių. Agentūros SKS Sprendime pažymėjo, kad vertinant bazinio funkcionavimo lygmenį, taikyta pagrindinė diagnozė – (duomenys neskelbtini). Minėtos diagnozės taikymą grindė tuo, kad dėl ligų pagal TLK-10-AM kodus (duomenys neskelbtini) ir (duomenys neskelbtini) Pareiškėjai nustatytas (duomenys neskelbtini), tokią sveikatos būklę patvirtina 2022 m. gegužės 25 d. ir 2023 m. gruodžio 12 d. gydytojo oftalmologo konsultacijų ir siuntimo į

Agentūrą duomenys. Minėtų gydytojo oftalmologo konsultacijų duomenys į bylą pateikti (b. l. 18-19).

Dėl siuntime į Agentūrą nurodytos diagnozės (duomenys neskelbtini) SKS Sprendime nurodė, kad Kriterijų sąrašo 9 punktą, kuris atitinka žemesnę vertę, t. y. 20 balų, negalėjo būti taikomas, nes, nors minėta diagnozė Pareiškėjai diagnozuota, tačiau medicininuose dokumentuose duomenų apie gydymą dializėmis nėra. Sprendime SKS taip pat pasisakė ir dėl kitų siuntime į Agentūrą nurodytų diagnozių, t. y.: (duomenys neskelbtini) ir (duomenys neskelbtini). SKS nurodė, kad minėtos diagnozės netaikytos, nes neatitinka bazinio funkcionavimo lygmens kriterijų sąrašo kriterijų. Visgi Komisija pastebi, kad siuntime į Agentūrą šeimos gydytoja nurodė ir daugiau Pareiškėjai nustatytų diagnozių – (duomenys neskelbtini). Apie šias išvardintas diagnozes, jų atitikimą ar neatitikimą Kriterijų sąrašo reikalavimams nei SKS Sprendime, nei TS sprendime nepasisakyta, apie jas neužsiminta ir SKS, TS pildant Individualios pagalbos teikimo, lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikių aktus. Be kita ko, Atsakovė atsiliepime apie diagnozę (duomenys neskelbtini) iš viso nepaminėjo. Komisija vertina, kad toks viešojo administravimo subjekto sprendimo detalizavimo trūkumas nedera su gero administravimo principu ir pareiga veikti atidžiai ir rūpestingai.

Pastebėtina ir tai, kad SKS Sprendime, taikydamas, kaip ir TS, tą patį Kriterijų sąrašo 22 punktą, kaip pagrindinę diagnozę nurodė (duomenys neskelbtini). SKS skundžiamame Sprendime, taikydamas tą patį Bazinio kriterijų sąrašo punktą, vertindamas bazinio funkcionavimo lygmenį, vertino kitą diagnozę, t. y. (duomenys neskelbtini), tačiau SKS pagrindinės diagnozės keitimo nei Sprendime, nei Individualios pagalbos teikimo, lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijų poreikių akte neaiškino, nekomentavo ir nepagrindė, nors SKS taikytos diagnozės ((duomenys neskelbtini)) TS į savo sprendimą visai neįtraukė, o tai reiškia – apskritai nevertino ir nieko dėl jos nepasisakė. Komisijos vertinimu, SKS, detaliau nepagrįsdamas konkrečios pagrindinės diagnozės, lemiančios bazinio funkcionavimo lygmens vertinimą, juolab esant neatitikimų TS ir SKS sprendimuose, neleido Pareiškėjai tinkamai suprasti Sprendimo priėmimo motyvus.

SKS skundžiame sprendime pažymėjo ir tai, kad asmeniui (Pareiškėjai) nėra diagnozuotų ligų arba būklių, atitinkančių žemesnių verčių kitų Kriterijų sąrašo punktų reikalavimus. Komisija atkreipia dėmesį, kad siuntime į Agentūrą (3.1 papunktyje „Anamnezė“) šeimos gydytoja, be kita ko, pažymėjo, kad Pareiškėja skundžiasi, jog jai tirpsta abi rankos nuo pirštų iki alkūnių, kad kyla sunkumų suimant daiktus, taip pat kad Pareiškėjos judėjimo funkcija sutrikusi, <...> pati neapsitarnauja, yra priklausoma nuo aplinkinių, reikalinga nuolatinė kito asmens slauga <...>“. Siuntime į Agentūrą taip pat pažymėta, kad Pareiškėja juda su lazdomis, Pareiškėjai nustatyta diabetinė (duomenys neskelbtini). Siuntimo į Agentūrą 3.2 punkte „Būklės įvertinimas objektyviai“ nurodyta, kad „kojų raumenys atrofiški“. Taigi, vertintina, kad Pareiškėjos motorika neabejotinai sutrikusi, tai patvirtina objektyvūs medicininiai duomenys. Aptariamam aspektui Komisija pažymi, kad Kriterijų sąrašo yra numatyti mažesnių skaitinių išraiškų kriterijai, susiję su motorikos (judėjimo) sutrikimais, t. y. Kriterijų sąrašo 8 punktą, kuris taikomas esant hemiplegijai ar paraplegijai, ar kitiems labai ryškiems judėjimo (motorikos) funkcijos sutrikimams ar nugaros smegenų pažeidimams (A, B pagal ASIA klasifikaciją). Minėtas kriterijus suteikia mažesnę skaitinę balų išraišką – 20 balų (Pareiškėjos atveju taikytas 22 punkto kriterijus, suteikiantis 30 balų). Komisija, atsižvelgdama į aukščiau nurodytus bylos duomenis,

pažymi, kad Atsakovė, Komisijos nuomone, dėl aptariamų Pareiškėjos būklės, t. y. judėjimo sutrikimų, pagrįstumo įvertinimo, galėjo pasinaudoti Tvarkos aprašo 18.4 papunkčio nuostata ir kreiptis dėl medicininių duomenų tikslinimo. Tačiau nei Agentūros TS, nei pakartotinį vertinimą atlikęs Agentūros SKS šia teise nepasinaudojo. Pabrėžtina, kad Kriterijų sąrašo atitinkamo kriterijaus, kaip pavyzdžiui 8 arba 22 punktų, taikymas, Pareiškėjos atžvilgiu yra esminis, t. y. lemiantis jos bazinio funkcionavimo lygmens balą, o taipogi ir bendrąjį kompensacijos poreikį, t. y. taikant 8 punktą Pareiškėjos bazinio funkcionavimo lygmuo pasikeistų reikšmingai. Taigi, Komisija sprendžia, kad Agentūra Sprendimą priėmė formaliai, tinkamai ir išsamiai neįvertinusi visų reikšmingų faktinių aplinkybių.

Viešojo administravimo sistemai priklausančių kompetentingų institucijų sprendimai turi būti aiškūs, tikslūs, nedviprasmiški, leidžiantys suinteresuotam subjektui suvokti, kokios priežastys lėmė vienokį ar kitokį valdžios institucijos sprendimą. Sprendimo priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas. Individualus administracinis aktas turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, būtų aiškūs tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas. Visiškai nesilaikant minėtų nuostatų ar laikantis tik iš dalies, paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo bei pagrįstumo, įgalinanti teisimą, nagrinėjančią tokią bylą, skundžiamą viešojo administravimo subjekto individualų administracinį aktą panaikinti (LVAT 2012 m. kovo 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A502-212/2012). Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (LVAT 2022 m. rugpjūčio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-367-502/2022).

Kaip minėta anksčiau, Įstatymo 20 straipsnio 2 dalyje nustatyti kriterijai, pagal kuriuos nustatomi atitinkami lygiai, t. y. atsižvelgiama į asmenų savarankiškumo laipsnį, kurį įtakoja negalia, išsivysčiusi dėl negrįžtamų organizmo funkcijų sutrikimų. Jau aptarta, kad antrasis individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio lygis nustatomas asmeniui su negalia, dėl kurios asmuo turi didelių savarankiškumo, galimybės orientuotis ir (ar) judėti sunkumų, dėl kurių jam reikalinga kito asmens pagalba ir (ar) slauga nuo 6 iki 10 valandų per parą; o trečiasis lygis – asmeniui su negalia, dėl kurios asmuo turi vidutinių savarankiškumo ir dalyvavimo visuomeniniame gyvenime sunkumų, dėl kurių jam reikalinga kito asmens pagalba nuo 4 iki 6 valandų per parą. Šiuo aspektu atkreiptinas dėmesys į 2024 m. balandžio 23 d. pildyto Pareiškėjos Individualios pagalbos poreikio klausimyno (b. l. 21-24) rezultatus. Iš nurodyto klausimyno rezultatų yra akivaizdu, kad Pareiškėjos savarankiškumas ženkliai apribotas. Klausimyno bendras rezultatas iš visų galimų gauti balų (196 balų) – 151 balas. Veiklos sričių, kuriose Pareiškėjos pažintinės funkcijos ir gebėjimai nėra sutrikę, nenustatyta, priešingai – visose srityse Pareiškėjai nustatytas didelis arba nuolatinis pagalbos poreikis: žinių taikymo ir (ar) mokymosi srityje surinkta 16 balų (nuolatinis pagalbos poreikis), judėjimo (mobilumo) srityje – 18 balų (didelis pagalbos poreikis), savipriežiūra – 15 balų (didelis pagalbos poreikis), bendravimo ir kasdienės veiklos srityje surinktas 21 balas (didelis pagalbos poreikis), dalyvavimo (įsitraukimo) srityje gauti 16 balų (maksimalus galimas gauti balų skaičius, nuolatinės pagalbos poreikis). Be kita ko, specialistė, pildžiusi aptariamą

dokumentą, 6 punkte pažymėjo pastabas, kad Pareiškėja naudoja sauskelnes (tą patvirtina ir siuntimo į Agentūrą duomenys), kad Pareiškėjai reikalingos socialinės paslaugos (pagalba į namus), taip pat, kad jai reikalinga ambulatorinė slauga asmens namuose. Taip pat bylos duomenys patvirtina, kad TS 2024 m. gegužės 3 d. sprendimu Nr. STS-4429 „Dėl pagalbos koordinavimo poreikio“ (b. l. 34-36) skyrė Pareiškėjai pagalbos koordinavimą ir sudarė pagalbos planą dėl daugelio veiklos sričių. Aptartų duomenų visuma ir sisteminė teisės aktų analizė leidžia daryti išvadą, kad TS nustatytas Pareiškėjos savarankiškumas ir priimtas Sprendimas dėl III lygio kompensacijos poreikio neatitinka Įstatymo 20 straipsnio 2 dalies pateikiamų kompensacijų poreikių lygių apibrėžties ir turinio elementų. Tiek medicininuose dokumentuose (siuntime į Agentūrą), tiek pačios Atsakovės TS pildytame klausimyne užfiksuoti duomenys rodo, kad Pareiškėjos kompensacijų poreikio vertinimo rezultatai neatspindi realios, faktinės Pareiškėjos situacijos.

Viešojo administravimo subjektų iniciatyvos svarbą vykdant administracinę procedūrą, akcentuoja ir LVAT, pripažindamas, kad pareiga imtis aktyvių veiksmų, padėti, elgtis rūpestingai ir atidžiai yra vienas iš gero administravimo principo imperatyvų (LVAT 2016 m. birželio 1 d. praktikos, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas, apibendrinimas), o tokie viešojo administravimo institucijos veiksmai, kai nesiremiam gero administravimo principu siekiant padėti besikreipiančiam asmeniui įgyvendinti jo teises, o formaliai ir biurokратиškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos, pripažintini neteisėtais (žr. 2015 m. birželio 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2150-492/2015).

Kaip matyti iš bylos duomenų, Pareiškėja skundą Agentūros direktoriui pateikė 2024 m. birželio 11 d., skundžiamas Sprendimas priimtas 2024 m. rugsėjo 23 d. Atsakovė 2024 m. liepos 11 d. raštu Nr. R-6408 „Dėl administracinės procedūros sprendimui priimti termino pratęsimo“ (b. l. 36) informavo Pareiškėją, kad individualios pagalbos poreikio vertinimo terminas pratęstas 10 darbo dienų. Pažymėtina, kad net ir pratęsus administracinės procedūros terminą 10 darbo dienų, Agentūros SKS sprendimas turėjo būti priimtas ne vėliau kaip iki 2024 m. liepos 24 d. Šiuo atveju skundžiamas Sprendimas buvo priimtas gerokai praleidus nustatytą terminą. Komisijos vertinimu, tokia Agentūros procedūrinė praktika nedera nei su gero viešojo administravimo principu, nei su viešojo administravimo subjektų pareiga veikti savalaikiai ir operatyviai spręsti dėl pateiktų asmenų prašymų, skundų, kenkia valstybinio profilio institucijų įvaizdžiui ir mažina žmonių pasitikėjimą jomis, todėl toks delsimas priimti administracinį sprendimą netoleruotinas.

Taigi, bylos nagrinėjimo metu nustatytos aplinkybės, kurios prieštarauja Sprendime pateiktam vertinimui, tai kelia pagrįstų abejonių dėl Sprendimo objektyvumo ir todėl jis negali būti laikoma tinkamu, pilnavertišku procedūrų įgyvendinimu.

Komisija pažymi, kad be aukščiau aptartų procedūrinių trūkumų, SKS Sprendimo prieštaravimo, Agentūros Sprendimo turinys sudėtingas, nors pareigą Agentūrai asmens atžvilgiu priimamą administracinės procedūros sprendimą surašyti aiškiai, kad jo priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas, numato tiek VAĮ, tiek teismų praktika. Atsižvelgiant į aptartas aplinkybes ir įvertinus jas aukščiau nurodyto ginčui aktualaus teisinio reglamentavimo kontekste, Komisija daro išvadą, kad Sprendimas yra neaiškus, t. y. sunkiai suprantamas ir trukdantis Pareiškėjai suprasti jo priėmimo motyvus bei priežastis, todėl Sprendimas, Komisijos vertinimu, neatitinka VAĮ 10

straipsnio nuostatų. Komisija vertina, kad Atsakovės veiksmai sprendžiant klausimą dėl Pareiškėjos kompensacijos poreikio nustatymo ir priimant Sprendimą neatitinka gero administravimo, išsamumo principų esmės, ir toks Sprendimas negali būti laikomas teisėtu.

Panaikinus skundžiamą individualų administracinį aktą, viešojo administravimo subjektui kyla pareiga iš naujo išnagrinėti Pareiškėjos 2024 m. birželio 11 d. skundą ir priimti teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Atsiliepimu Atsakovė prašė Komisijos užtikrinti visų prie bylos pridėtų dokumentų neviešinimą ir leisti susipažinti tik proceso šalims ar jų teisėtiems atstovams. Toks prašymas motyvuojamas tuo, kad visa juose esanti informacija yra susijusi su asmens, kurio tapatybė yra žinoma, duomenimis, (asmens kodas, namų adresas, asmens tapatybės kortelės numeris ir pan.), o kita dalis priskirtina specialių kategorijų asmens duomenims, susijusiems su asmens sveikata. Juo labiau, Bendrajame asmens duomenų apsaugos Reglamente ši sąvoka nėra susiaurinama – jame nustatyta, kad asmens duomenys neturi baigtinio kategorijų sąrašo, todėl atsižvelgiant į galimybę nustatyti asmens tapatybę, bet kokia informacija gali būti laikoma asmens duomenimis.

Byloje pateikta informacija, susijusi su Pareiškėjos sveikatos būkle. Komisijos veiklą reglamentuojantys teisės aktai nereglamentuoja nagrinėjamos bylos medžiagos (jos dalies) pripažinimo nevieša. Pagal įstatymo analogiją, vadovaujamosi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 14 straipsnio 2 dalimi, kurioje nustatyta, kad priimdamas viešame teismo posėdyje sprendimą byloje arba nutartį nutraukti bylą ar skundą (prašymą, pareiškimą) palikti nenagrinėtą arba gavęs prašymą susipažinti su bylos medžiaga, teismas turi teisę proceso dalyvių prašymu ar savo iniciatyva motyvuota nutartimi nustatyti, kad bylos medžiaga ar jos dalis yra nevieša, kai reikia apsaugoti žmogaus asmens, jo privataus gyvenimo ir nuosavybės slaptumą, informacijos apie asmens sveikatą konfidencialumą, taip pat jeigu yra rimtas pagrindas manyti, kad bus atskleista valstybės, tarnybos, profesinė ar komercinė paslaptis. Įvertinus tai, kad didžiąją bylos medžiagos dalį sudaro specialių kategorijų asmens duomenys, susiję su asmens sveikata, siekiant apsaugoti informacijos apie asmens sveikatą konfidencialumą, Komisijos iniciatyva visa nagrinėjamos bylos medžiaga pripažintina nevieša, neteikiant jos susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 14 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

pareiškėjos J. G. skundą tenkinti.

Panaikinti Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2024 m. rugsėjo 23 d. sprendimą Nr. STS-4706 „Dėl individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikio“ ir įpareigoti per vieną mėnesį nuo šio sprendimo įsiteisėjimo dienos priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Visą bylos medžiagą pripažinti nevieša ir neteiktina susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo dienos bylos šalys gali skųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkas

Giedrius Jakubėnas

Komisijos narės

Vaida Jokubauskaitė

Danutė Kulikauskienė

Svetlana Sinkevičienė